

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyně: **MUDr. M. D.**, zast. Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou, advokátkou se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2016, č. j. MPSV-2016/76181-911, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 10. 2018, č. j. 13 Ad 5/2018 - 96,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Dagmar Rezkové Dřímalové, advokátce se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **1 573 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobkyně domáhá zrušení rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 30. 10. 2018, č. j. 13 Ad 5/2018 - 96 (dále jen „napadený rozsudek“), jímž městský soud zamítl její žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2016, č. j. MPSV-2016/76181-911.

[2] Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu ze dne 1. 2. 2016, č. j. 4059/2016/AAE, kterým nebyla žalobkyni na základě její žádosti ze dne 22. 12. 2015 přiznána dávka pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení za měsíce září až listopad 2015.

[3] Městský soud napadeným rozsudkem žalobu žalobkyně zamítl. Vyložil, že podmínkou nároku na přiznání doplatku na bydlení podle § 33 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), je buď získání nároku na příspěvek na živobytí, nebo posouzení toho, zda lze žadatelce tuto dávku přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům, pokud její příjem a příjem společně posuzované osoby nepřesáhl 1,3 násobek částky jejího živobytí a živobytí společně posuzované osoby. Žalobkyni však příspěvek na živobytí nebyl přiznán. Jelikož nemá nárok na příspěvek na živobytí, mohla být u ní splněna pouze druhá podmínka pro přiznání doplatku na bydlení podle § 33 odst. 2, věty druhé, zákona o pomoc v hmotné nouzi. Společný příjem žalobkyně a jejího syna činil v projednávané věci 10 905 Kč (rozdíl skutečného příjmu a odůvodněné náklady na bydlení, jež mohou dosahovat nejvýše 35% příjmu společně posuzovaných osob). Částka živobytí byla stanovena ve výši 6 590 Kč; 1,3 násobek pak činí 8 567 Kč. Z toho je patrné, že společný příjem žalobkyně a jejího syna přesahuje 1,3 násobek částky živobytí, tudíž žalobkyně nesplnila ani jednu podmínku pro přiznání této dávky. Zbývající námitky týkající se nezohlednění zdravotního stavu žalobkyně či nemožnosti dosáhnout vyšších příjmů jiným využitím nemovitostí v jejím vlastnictví soud vyhodnotil jako irelevantní. Závěrem městský soud upozornil žalobkyni na to, že odůvodněné náklady na bydlení by byly v řízení o doplatku na bydlení zkoumány jediné za předpokladu, že by na něj měla žalobkyně nárok, tj. hrály by roli při stanovení konkrétní výše doplatku.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Uvedla, že její nárok měl být posouzen podle § 2 odst. 2 písm. b) a § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť pobírá pouze starobní důchod, správní orgány nezohlednily její špatnou finanční situaci ani vysoký věk a špatný zdravotní stav. Z tohoto důvodu požádala též o osvobození od soudních poplatků.

[6] Dále poukázala na to, že náklady na bydlení vypočtené správními orgány i soudem neodpovídají realitě a že některé částky soud započítává v reálné výši, jiné nikoli, přičemž nepřihlíží k její sociální a životní situaci. Její náklady na bydlení dosahovaly v rozhodném období částky 20 426 Kč (září 2015), 16 729 Kč (říjen 2015) a 16 729 Kč (listopad 2015), přičemž jejím jediným příjmem je starobní důchod ve výši 12 355 Kč. I při součtu jejího starobního důchodu a výše výdělku jejího syna je zřejmé, že náklady na bydlení jsou vyšší než jejich společné příjmy.

[7] Závěrem brojila proti závěru žalovaného, který převzal i městský soud, že může svůj příjem zvýšit prodejem nebo jiným využitím svého majetku, a to pozemku o výměře 1938 m² v obci Vinaře, neboť takový závěr je vůči ní z důvodu jejího nepříznivého zdravotního stavu nepřiměřeně tvrdý. Tuto nemovitost využívá k pěstování plodů a bylin, jež částečně přispívají k potlačování a zmírnění jejich zdravotních problémů. S ohledem na uvedené navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

pokračování

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti trval na tom, že nebyla splněna ani jedna podmínka pro přiznání dávky doplatek na bydlení podle § 33 zákona o pomoci v hmotné nouzi, protože stěžovatelka neměla nárok na příspěvek na živobytí, a její příjem s příjmem společně posuzované osoby přesáhl částku 1,3 násobku částky živobytí. Zároveň bylo již ve věcech stěžovatelky opakovaně judikováno, že odůvodněné náklady na bydlení podle § 34 zákona o pomoci v hmotné nouzi nejsou skutečnými náklady.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je zastoupena advokátkou v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, a ověřil, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] O stěžovatelčině žádosti o osvobození od soudních poplatků NSS nerozhodoval, neboť řízení v této věci je od soudních poplatků ze zákona osvobozeno, a to podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, protože se jedná o dávky pomoci v hmotné nouzi.

[11] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., NSS se nejprve zabýval tímto důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí městského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud nezjistil, že by napadený rozsudek trpěl vadami, které podle jeho setrvalé judikatury zakládají důvod nepřezkoumatelnosti, přičemž na její závěry ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod, pro stručnost odkazuje (viz. např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS; či ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[12] Stěžovatelka však žádný konkrétní důvod nepřezkoumatelnosti neuvedla. Jestli jej spatřuje v tom, že se městský soud dostatečně nezabýval posouzením, zda splňuje podmínky dle § 2 odst. 2 a 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tak je nutné uvést, že obdobnou námitkou téže stěžovatelky se NSS zabýval již dříve, viz např. rozsudek ze dne 27. 6. 2018, č. j. 6 Ads 20/2018 - 32, a navíc v projednávané věci městský soud tuto její námitku vypořádal. NSS proto shledal napadený rozsudek přezkoumatelným a stěžovatelčinu námitku nedůvodnou.

[13] Následně NSS přistoupil k posouzení kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že není důvodná. NSS přitom předesílá, že se totožnými stěžovatelčinými námitkami zabýval již dříve, viz např. z nedávné doby rozsudek ze dne 7. 2. 2019, č. j. 7 Ads 500/2018 - 24.

[14] Podle § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlídnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3 násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob.

[15] Stěžovatelka v projednávané věci nepopírá, že její příjmy vyčíslily správní orgány správně. Jelikož nezískala nárok na příspěvek na živobytí, mohl by jí být přiznán doplatek na bydlení pouze v případě, jestliže její příjem a příjem společně posuzované osoby, tedy jejího syna, přesáhl částku jejich živobytí, ale nepřesáhl 1,3 násobek částky jejich živobytí (tedy částku 8 567 Kč). Příjem stěžovatelky a společně posuzované osoby (jejího syna) byl v souladu s § 9 zákona o pomoci v hmotné nouzi vypočten na částku 10 905 Kč (po provedení redukcí dle § 9 odst. 1 téhož zákona a po odečtení přiměřených nákladů, které byly stanoveny ve výši jejich maximálního stropu, tj. 35% příjmu osoby a společně posuzované osoby, nikoli v celé výši odůvodněných nákladů na bydlení). Výše příjmů stěžovatelky a jejího syna jakožto osoby společně posuzované je tedy nad hranicí tohoto násobku, což stěžovatelka nijak nerozporuje.

[16] Nejvyšší správní soud má za to, že argumentace stěžovatelky dovolávající se aplikace § 2 odst. 2 písm. b) nebo § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi je zcela irrelevantní, jak správně posoudil i městský soud, neboť správní orgány v žádném případě nekonstatovaly, že by stěžovatelka nebyla osobou v hmotné nouzi, tj. že by obecně nespádala do osobní působnosti zákona o pomoci v hmotné nouzi. Pouze konstatovaly, že nesplnila podmínky nároku na dávku doplatek na bydlení dle § 33 odst. 2 téhož zákona, tudíž poukaz stěžovatelky na úvodní ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi je bezpředmětný. O významu citovaných ustanovení ostatně již byla stěžovatelka informována, jak vyplývá z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 - 29, nebo ze dne 18. 4. 2018, č. j. 10 Ads 344/2017 - 42.

[17] K argumentaci dovolávající se nemožnosti zvýšení příjmu využitím její nemovitosti v obci Vinaře NSS odkazuje na předchozí rozsudek ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 - 29, týkající se obdobné námitky téže stěžovatelky ve věci doplatku za bydlení za jiné období, v němž konstatoval, že „[s]těžovatelka vlastní nemovitost ve formě rozlehlé zahrady, jejíž součástí je zahradní chatka. I Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že pomocí této nemovitosti by stěžovatelka byla schopná si vlastním přičiněním zvýšit příjem. Nejedná se o nemovitost, jejíž prodej se nevyžaduje dle § 11 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť není využívána k bydlení, po stěžovatelce je tedy pro účely posouzení jejího nároku na příspěvek na živobytí možné vyžadovat, aby se pokusila tuto nemovitost prodat či pronajmout. Jak již uvedl městský soud, zdravotní přínos této nemovitosti je možné nabravit trávením volného času v přírodě. Nejvyšší správní soud považuje také za nutné upozornit na charakter dávek sociální pomoci, pod které příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení spadají... Dávky systému sociální pomoci jsou pomyslnou poslední záchranou pro osoby, které by se jinak ocitly zcela bez prostředků k zajištění základních životních potřeb. Do této kategorie však stěžovatelka zjevně nespádá. Ačkoliv její situace je jistě tíživá, jak již uvedl městský soud, stejně je tomu u většiny ostatních žadatelů o dávku sociální pomoci, kteří mnohdy žádným zřehoditelným majetkem ani nedisponují.“

[18] I námitkou stěžovatelky, že žalovaný a soud vyhodnotili splnění podmínek pro přiznání doplatku na bydlení chybně, neboť její výdaje jsou vyšší než její příjmy a příjmy společně posuzované osoby (jejího syna), se NSS zabýval již dříve. V rozsudku ze dne 27. 6. 2018, č. j. 6 Ads 20/2018 - 32, stěžovatelce vysvětlil, že zákon o pomoci v hmotné nouzi rozlišuje mezi odůvodněnými náklady na bydlení (§ 34) a přiměřenými náklady na bydlení. Za přiměřené náklady na bydlení jsou dle § 9 odst. 2 zákona považovány odůvodněné náklady na bydlení, avšak pouze do výše 30 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob, resp. 35 % v hlavním městě Praze. Pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi se přitom zohledňuje příjem, který je snížen o odůvodněné náklady na bydlení, avšak pouze do výše přiměřených nákladů na bydlení. Jinými slovy, jsou-li odůvodněné náklady na bydlení vyšší než přiměřené náklady na bydlení, k rozdílu se při stanovení příjmu nepřihlíží. Příjem vypočtený podle § 9

pokračování

odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi tak nepředstavuje reálný příjem osoby, jak mylně dovozuje stěžovatelka, ale výsledek matematické operace zohledňující právní úpravu v § 9 odst. 1 a 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Pro posuzování nároku na dávky dle zákona o pomoci v hmotné nouzi proto nelze vyjít z představy, že nárok na dávky má ten, jehož výdaje na bydlení jsou vyšší než jeho příjmy, ale je nutné postupovat dle příslušných ustanovení, která výpočet „příjmů“ a „výdajů“ specifickým způsobem upravují. Správní orgány tedy postupovaly správně, když se předně zabývaly srovnáním příjmu stěžovatelky a jejího syna (po úpravách dle § 9 zákona) s částkou na živobytí společně posuzovaných osob (podrobněji viz rozsudek NSS ze dne 24. 1. 2019, č. j. 7 Ads 396/2018 - 27, který se rovněž týkal stěžovatelky).

[19] Ani další skutečnosti akcentované stěžovatelkou (její zdravotní stav, věk atp.) nemohou nic změnit na nesplnění zákonných podmínek pro přiznání předmětné dávky. Zákon jednoznačně stanoví, jaké podmínky musí být splněny. Tyto podmínky posoudily správní orgány a následně městský soud správně, a proto NSS na jejich rozhodnutí v plném rozsahu odkazuje.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl. Jednání ve věci nenařizoval, neboť nařízení jednání přichází v úvahu zásadně v případech nutnosti provést dokazování (viz § 109 odst. 2 s. ř. s.), což není posuzovaný případ.

[21] O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla ve věci úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení; žalovaný, který měl ve věci úspěch, však ve věci pomoci v hmotné nouzi v souladu s § 60 odst. 2 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[22] Stěžovatelce byla k jejímu zastupování městským soudem ustanovena advokátka, jejíž odměna a hotové výdaje podle § 35 odst. 9 s. ř. s. platí stát. Tato odměna byla určena za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve výši stanovené podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bod 3. advokátního tarifu, tj. ve výši 1 000 Kč. Dále jí byla přiznána náhrada hotových výdajů za jeden úkon právní služby stanovená podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč. Jelikož ustanovená advokátka doložila, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, zvyšuje se náhrada nákladů o částku této daně, tj. o 273 Kč. Celkem má tedy ustanovená zástupkyně stěžovatelky právo na odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 1 573 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. března 2019

JUDr. Radan Malík
předseda senátu